

34 – Χειρισμός των πρώτων συναντήσεων με τους πρόσφυγες: μερικές οδηγίες

Σκοπός: Να δώσουμε στους εθελοντές μερικές οδηγίες για τους τρόπους αλληλεπίδρασής τους με τους πρόσφυγες στις πρώτες συναντήσεις μαζί τους.

Για να είναι αποτελεσματική η γλωσσική υποστήριξη που παρέχετε, είναι σημαντικό να προσδιορίσετε τις γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες των προσφύγων με τους οποίους ασχολείστε, καθώς και τις μαθησιακές προτεραιότητές τους. Για το σκοπό αυτό, προτείνουμε να μελετήσετε τις οδηγίες που δίνονται παρακάτω.

Φροντίστε να έχει η δουλειά σας φιλικό και υποστηρικτικό χαρακτήρα, με γνώμονα τις δυνατότητες των προσφύγων, και να μην δίνει η όλη διαδικασία του προσδιορισμού των γλωσσικών και γνωστικών δεξιοτήτων τους την εντύπωση διαγωνίσματος ούτε να δημιουργεί στους πρόσφυγες, με οποιονδήποτε τρόπο, το αίσθημα της αποτυχίας.

Ξεκινήστε με μια χαλαρή συζήτηση

Η χαλαρή συζήτηση είναι πάντα η καλύτερη αρχή. Έπειτα, ανάλογα με το χρόνο που διαθέτετε και την καταλληλότητα των συνθηκών, ζητήστε από τους πρόσφυγες να διαβάσουν κάτι και, στο τέλος, να γράψουν. Ο λόγος, για τον οποίο προτείνουμε να αφήσετε τη γραφή τελευταία, είναι γιατί αρκετοί άνθρωποι δυσκολεύονται σε αυτή τη δεξιότητα περισσότερο απ' ό,τι στις άλλες.

Είναι σημαντικό να θυμάστε ότι πολλοί πρόσφυγες:

- μπορούν να μιλήσουν αρκετές γλώσσες (είναι δηλαδή πολύγλωσσοι).
- μπορούν, ίσως, να μιλούν μια γλώσσα αλλά όχι και να τη γράφουν.
- έχουν ίσως πολύ χαμηλή ή καθόλου τυπική μόρφωση και γι' αυτό μπορεί να έρχονται σε δύσκολη θέση όταν τους ρωτούν για τη μόρφωσή τους.
- μπορεί να μην έχουν διδαχτεί επίσημα ούτε τη μητρική ή κύρια γλώσσα τους.
- μπορεί να έχουν πολύ υψηλό γνωστικό επίπεδο στη μητρική τους γλώσσα αλλά να είναι εντελώς αρχάριοι στη γραφή της γλώσσας στόχου.
- μπορεί να είναι επαγγελματίες με πολύ υψηλή εξειδίκευση.

Μην κάνετε υποθέσεις

Έχει μεγάλη σημασία να μην κάνετε υποθέσεις για το γνωστικό τους επίπεδο, τη σχολική/εκπαιδευτική εμπειρία τους, τα προσόντα ή την εργασιακή εμπειρία τους, γι' αυτό διατυπώνετε τις ερωτήσεις σας με ευαισθησία. Για παράδειγμα, μπορείτε να ρωτήσετε «Έχεις πάει σχολείο;» πριν προχωρήσετε σε περισσότερες ερωτήσεις για την εκπαιδευτική εμπειρία τους. Αν έχουν κάποια εμπειρία τυπικής εκπαίδευσης, αυτή πιθανότατα θα περιορίζεται στην πρωτοβάθμια ή σε ένα μόνο μέρος της δευτεροβάθμιας. Μπορείτε να τους ρωτήσετε «Πόσα χρόνια πήγες σχολείο;» ή «Σε ποια ηλικία τέλειωσες το σχολείο;» και με βάση τις απαντήσεις τους να αποφασίσετε στη συνέχεια αν θα τους ρωτήσετε για τυχόν απολυτήρια, φοίτηση στην τριτοβάθμια/πανεπιστημιακή εκπαίδευση ή πτυχία.

Σεβασμός της ιδιωτικότητας

Αποφασίστε ποιες ερωτήσεις είναι κατάλληλες για τους πρόσφυγες στο πλαίσιο του σεβασμού της ιδιωτικότητάς τους και της αποφυγής έκθεσης της προσωπικής τους κατάστασης. Για παράδειγμα, αν τους ρωτήσετε αν σκοπεύουν να παραμείνουν στη χώρα που βρίσκονται τώρα, αν ψάχνουν για δουλειά ή αν θέλουν να μάθουν τη γλώσσα αυτής της χώρας, μπορεί να τους εκθέσετε. Αν έχετε έστω και την παραμικρή αμφιβολία, καλύτερα να μην τους ρωτήσετε! Επίσης, είναι σημαντικό να τους δίνετε αρκετό χρόνο για ν' απαντήσουν και για να σας θέσουν τις δικές τους ερωτήσεις.

Λεκτικές και ακουστικές δεξιότητες στη γλώσσα στόχο

Αν έχετε κάποια κοινή γλώσσα με τους πρόσφυγες που συναντάτε για πρώτη φορά, χρησιμοποιήστε τη για να διευκολύνετε την επικοινωνία σας μαζί τους. Για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας αυτήν την κοινή γλώσσα, μπορείτε να αρχίσετε να τους εξηγείτε τι ακριβώς κάνετε και γιατί. Αν δεν έχετε καμία κοινή γλώσσα και οι πρόσφυγες είναι αρχάριοι στη γλώσσα στόχο, φροντίστε όλα όσα κάνετε μαζί τους να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομα και απλά. Πιθανόν να χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε απλές χειρονομίες, επαναλήψεις ή επαναδιατυπώσεις των όσων λέτε.

Γεια σου! Με λένε _____ είμαι εθελοντής. Θέλω να σε βοηθήσω στη (γλώσσα στόχο).

Ξεκινήστε με μερικές πολύ απλές ερωτήσεις κι αφήστε τη συζήτηση να εξελιχθεί ομαλά, διαπιστώνοντας σταδιακά τι είναι σε θέση οι πρόσφυγες να καταλαβαίνουν και να λένε. Περιοριστείτε σε μία ερώτηση κάθε φορά. Θα είναι πιο εύκολο αν χρησιμοποιήσετε ως παράδειγμα τον εαυτό σας:

Με λένε _____. Εσένα; Πώς σε λένε;

Είμαι από _____. Εσύ από πού είσαι;

Μιλώ _____ και λίγα _____. Εσύ ποιες γλώσσες μιλάς;

Χρησιμοποιείτε εικόνες για υποστήριξη της επικοινωνίας

Αν δεν έχετε ακόμα καταφέρει να προσδιορίσετε τις λεκτικές και ακουστικές δεξιότητες των προσφύγων στη γλώσσα στόχο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μερικές απλές εικόνες της καθημερινότητας. Εντάξτε τις εικόνες σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και κάντε ερωτήσεις ανοικτού τύπου για να ενισχύσετε την επικοινωνία. Αυτό θα σας βοηθήσει να ανακαλύψετε τις ικανότητες των προσφύγων στη γλώσσα-στόχο. Για παράδειγμα:

Αυτή είναι μία λαϊκή αγορά/ένα σχολείο, κ.λπ. Τι βλέπεις στην εικόνα; Τι δείχνει;

Πώς λέγονται αυτά στα Ελληνικά;

Μπορείς να μου μιλήσεις γι' αυτό/να μου το περιγράψεις _____;

Εντοπισμός των άμεσων προτεραιοτήτων

Στη συνέχεια, κάντε στους πρόσφυγες μερικές απλές ερωτήσεις για τους ίδιους και για τις προτεραιότητές τους στη εκμάθηση της γλώσσας. Μπορείτε να υποβοηθήσετε αυτή τη διαδικασία χρησιμοποιώντας και πάλι εικόνες. Τα θέματα, που θα απεικονίζουν αυτές οι εικόνες, θα πρέπει να σχετίζονται με βασικές καθημερινές ανάγκες όπως φαγητό, ρούχα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, πληροφορίες και συμβουλές, εκπαίδευση και κατάρτιση, κ.λπ.

Έλεγχος της διαθεσιμότητας

Μια καλή ιδέα είναι να ελέγχετε τη διαθεσιμότητα των προσφύγων και το αν χρειάζονται κάποια ειδική υποστήριξη για να μπορέσουν να παρακολουθήσουν τις γλωσσικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα, αν υπάρχουν ανάμεσά τους γονείς/άτομα που έχουν την ευθύνη της φροντίδας παιδιών, πιθανότατα θα μπορούν να τις παρακολουθήσουν μόνο αν υπάρχουν διαθέσιμες υποδομές φροντίδας και φύλαξης ή αν μπορούν να έχουν τα παιδιά μαζί τους.

Η χρήση εικόνων

Μπορείτε να βρίσκετε πολλές εικόνες σε εφημερίδες και περιοδικά, ώστε να φτιάξετε σιγά σιγά το δικό σας ανάλογο αρχείο. Το αρχείο εικόνων είναι ένα ιδιαίτερα χρήσιμο μέσο. Ωστόσο, χρησιμοποιείτε μόνο διαδικτυακές εικόνες (και φωτογραφίες) που μπορείτε να κατεβάσετε και να μοιραστείτε δωρεάν. Η μεταφόρτωση και χρήση κάποιων εικόνων του διαδικτύου, αν και παρέχεται χωρίς χρέωση, μερικές φορές απαιτεί προηγούμενη εγγραφή χρήστη.

Με τους αρχάριους, χρησιμοποιείτε πραγματικά αντικείμενα ή εικόνες που απεικονίζουν ένα μόνο θέμα ώστε να είναι ξεκάθαρη η σημασία τους.

Έχετε κατά νου την ύπαρξη διαπολιτισμικών διαφορών και προσπαθήστε να αποφεύγετε τη χρήση εικόνων που μπορεί προσβάλλουν ή να ξενίζουν τους πρόσφυγες που προέρχονται από διαφορετικές χώρες και έχουν ετερογενή πολιτισμικά και θρησκευτικά υπόβαθρα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη συλλογή και χρήση εικόνων και αντικειμένων (εποπτικού υλικού), βλ. επίσης Εργαλείο 22 [Επιλογή εποπτικού υλικού για γλωσσικές δραστηριότητες. Μερικές οδηγίες.](#)